

“ጠሪጣስ ተትሐንከልካ”

አማኑኤል አለማየሁ 04-13-18

አብ ትግራይ ንኸፅርፋ ምስዝተዓደሙ ተጋሩ ሰብ ሃፍቲ አብዝተገበረ ምይይጥ ዶ/ር ደብረፅዕን አምራርምን አናፋጠጡን “ትግራይ ብረት ፋሪካ አሎ ድዮ ምባል ተጀሚሩ ምጭብርባር ትግራይስ ብምጥበርባር ትፍለጥ፣ ትግራይስ ብልምዓት እዮ ክፍለጥ ኔርዎ፣ ብፅብቅ ስራሕ እዮ ክፍለጥ ኔርዎ፣ ብምስራቕ ክልልና ቦዲልና፣ ሃገር እውን አባላትናዮ ክንደይ ምጭብርባር እኒህ እዚ እቲ ነጋዳይ ብመልኡ ይልከም” ይብሉ።

ካብዚ ናይ ዶክተር ደብረፅዕን ዘረባ ብዘሕ ነገር ምምህር ይክአል እዮ

1. እቶም ብረት (ሓዲን) አጭብርቢሮም ዝባህሉ ዘለው ሊያቡ ስለዝኾኑ ድዮ ወይስ ተጋሩ ስለዝኾኑ እዮም አጭብርቢሮም?
2. እዞም አጭብርቢሮም ዝባህሉ ዘለው ሰባትከ ወክልቲ ህዝብ ትግራይን ወክልቲ ተጋሩን ድዮም ?
3. እንድሕር እዞም መጭብርባርቲ ዝተባህሉ ሰባት ምጭብርባርም ምስራቕም እንተተረጋገጹን እንመን ምኳናም ተተፈለጠም አበዮናይ ክልል ከይዶም ከምዘጭብርቢሩ እንተተፈለጡን፣ እቶም ተጭብርቢርና ዝብሉ መንግስቲ (ፌደራል ዋላ ክልላት) ብሕገ ዘይሓትዎም?
4. ትግራይ ብልምዓት ከይርፍለጥ እዞም ዝባህሉ ዘለው ናይ ሓዲን መጭብርቢርቲ ደዮም ከይትለምዕ ኔሮምዎ?
5. ንክልል ትግራይ ቦዲልና ንሃገር አባላትና ማለት ክልል ትግራይ ብሓዲን መምጻእቲ (ነጋዳ) ተብዲለ ወይስ አብማሓደርቲ ትግራይ (ብመራሕቲ ህወሓት)?
6. ዶክተር አብ ናይ ወድባዊ ኮንፈረንስ መዕተዊ ዘረብኡ ልዕልነት ትግይ ነበሪያ ነበር ምኳኑ ተረጋገጹ ዶ አይበለን ሕዚ ዳኣ እንታይ ተረኪቡ ሓቆም ክልላት (ሃገር) ብተጋሩ ነጋዶ ተዠማቲ ዝብል አብሃህላ ካባይ መጻኡ?

እናበልና ብዘሕ ሕቶ ምልዓል ንተኸለል። ነገር ግን "ጠሪጣስ ተትሐንከልካ" ከምዝበሃ መራሕቲ ክልል ትግራይ ጠሪጦም ተዝሓንኩልና ፅቡቕ ይመስለኒ።

ዝበስበስ ውድብ ባዕሉ ኸዓ በስቢስ እዮ ዓዲ ክመርሕ አይኮአልኩን ክልለይ ፀልማት ጌረያ እዮ፣ ህዝባይ ቦዲለ እዮ ኢሉ ዝእመነ ውድብ ታይረኽብዎ ዳኣ ፀገማቱ ናብ ነጋዶ ዘፅግዎ ዘሎ። መሪሕነት ህወሓት ካብ ዝሓለፈ ሽግራቱ ዝተምሃረ አይመስለኒን።

ዝኸነ ኾይኑ ግን ነተን ብሕቶ መልክዕ ዘልዕልኩዎን ነጥቢታት ክምልስ ክመከር እሞ ነቲ ወቕሳይ ደሓር ክምለሱ።

ስርቂ ምጭብርባር፣ ግዕዝይና ወዘተ ባህርያት (አመል) እምበር ብሄር ይኹን ህዝባዊ መንነት ዮብሉን ሓደ ሌባ ቋንቋኡ ወይ ብሄሩ ወይ ድማ ዝመፀሉ ህዝቢ አይኮነን ሌባ ወይን መጭብርቢረ ዝገብር እቲ ብውልቁ ዘለዎ ግዕዙይ አተሓሳስብኡን አመሉን እዮ ህዝቢ ትግራይ እን እገለ ዝተባህኩም ነጋደ ናብ እንዳ እገለ ክልል ኬድኩም እጭብርብሩላይ አሉ ብውክልና ዝለኣኹም መጭብርቢርቲ አነ ርእዮን ሰሚዒን አይፈልጥን ተወኪሎም ዝተልኣኹ እንተልዮም እሞ ዶክተር ዝፈልጦም እንተኾይኑ ተዝነግረና ፅቡቕ ኔሩ።

ተገሩ ጥራሕ ድዮም አብከምዚ ዝበለ ስርቂ አትዮም ዘለው አብ እዚ ሃገር ብአማኡቲ ዝቐፀሩ ሰብ ሆቴል ብአሸሓት ዝቐፀሩ ነጋዶ አለው ካዞም አሸሓት ነጋዶ እዮም ተጋሩ ጥራሕ ተመምዮም መጭብርቢርቲ ኮይናም? እቲ ናይ ምቁፅፅር ስልጣን ዘለዎ ሓይሊ ንተረጋጋሩ ጥራሕ ከጭብርብሩ ፈቒዱሎም? አምሓራይ መጭብርቢሪ ፣አሮም መጭብርቢሪ፣ ሶማሊ፣ ዓፋር፣ ወላ ካሊ እ መጭብርቢሪ የለን ድዮ? እቲ ዘጭብርቢረ ከመይ ኢሉ እዩ ምስ ብሄር ዝተተሓሓዘ? ዝኾኑ ዓመፅኢን መጭብርቢርቲን ነባዕላቶም ወኪሎም እምበር ብሄሮም ወኪሎም አይኮነን ዘጭብርብሩ ዘለው።

እዞም መጭበርበርቲ ዝበሃሉ ዘለው እንድሕር ዝፍለጡ ኹይኖም መንግስቲ ህውሓት ንባይኑ ተሓለቂን ወቓስን ዝኾነሉ ምክንያት ኣይርድኡን ምክንያቱ ሕግን ስርዓትን ተኸቢሩ ብሕጊ ክሕተቱ ወንጀል ኣብዝፈጸሙሉ ቦታ ዘለው ኣመሓደርቲ ስጉምቲ ክውስዱን ስርዓተ ክኸበርን ብሃገር ደረጃ ዝወስዱ መንግስታዊ ስጉምታት ኣምበር ናይ ህውሓት ነጋደ ፀዊዐን ጥዑዩን ሕሙሙን ተይፈለኻ ዝግበር ምጉብዕባዕ ዘምፅእ ለውጢ ኣይረክብን። ብዋናነት እቶም ተጭበርበርና ዝብሉ ዘለው መንግስታዊ መሓወራት ዝተገብረን ዝግበር ዘሎን ወንጀል ኣብ ምዕጋቱን ስጉምቲ ኣብ ምውሳድን ዶ ኣይኮነን ህውሓት ብዓብዮ ክሓስብ ክስርሐን ዝግብእ፤ ወይስ እቶም መጭበርበርቲ ብሕጊ እንትሕተቱ እተለው ናይ ህውሓት ሰበሰልጣን ኢድኩም ኣእቲኩም ተጋሩ ስለዝኾኑ ኣይተተንክፍዎም እንዳበልኩም ትክላኸሉሎም ኔርኩም ኢኹም። እንመን ከ እዮም እቶም መጭበርበርቲ ተጋሩ እንዳተባሃሉ ዝንገረና ዘሎ? ነገር ግን ብሕጊ ዘይሕተቱን? ንምንታይ ኢኹም ኣንቱም መራሕቲ ኣንቁሕኹም ምዝራብ ኣብይኩም ዘሎ?

ኣነ ዝረኣዩኒ ግን መራሕቲ ህውሓት ካብ መስመርኖምን ሙዕሩይ ፖለቲካዊ ኣተሓሳስባኹምን ስለዝወገእኹም ዘዘረኹብኩምዎ ሓጢያት ኣብ ልዕሊ ተጋሩ እንዳለጠፍኩም ብቲ ናይ ትምክሕቲን ናይ ፀቢብነት ሓይሊን ኣጉል ተፈታዊነት ንምርካም ኢልኩምን ኣብ ውሽጥኹም ዘለው ጉዕዞዎት መራሕቲ ሽግርኖም ከይውፅእን ብሕጊ ከይትሕተቱን ክትብሉ ንህዝቢ ትግራይ በቢ ምይኡን ውዕሉኡን ከፋፈልኩም ናይ መስዎኣቲ በጊዕ ወይን ጌንሽል ክትብገብሩ ምፍታንኩም እዮ ዘራኤኒ።

እቲ ካለእ ዝገረመኒ ናይ ዶክተር ኣበሃህላ ድማ “ትግራይ ብልማዓት ከይትፍለጥስ ብስርቂ” ዝበል ኣበሃህላእዮ። “ናህተንስዩ ንሓማተን” ከም ዝበሃ ዳኣ ኾይኑ እምበር፤ እሞ እቲ ልምዓት ኣብ ትግራይ ከይመፅእ ተምሃራይ ድዮ ነጋደይ ኣተዓናቂፋኩም ወይስ እቲ ሓረስታይ ወይስ እቲ መምህር ወይስ እቲ ንስኹም ኣንትትደልዮ ኣክብኩም “ኪራይ ኣካቢ ኣውፅእ!” እንዳበልኩም ኪራይ ኣክብቲ ሓቁፍኩም ትንፋሱ ተሙሉቕዎ ዘለኹም ህዝቢ እዮ እቲ እትመርሖ ክልል ብልምዓት ከይፈልጥ ኔርዎ።

ዘረባ ረሲዕኹም ከይትኹ እምበር ህዝቢ ትግራይስ ዓዱ ኮልምዕ ንስኻትኩን 40 ዓት (ሰኮንድ) ዘይትትግብርዎ ንኣርብዓ (40) ማዓልቲ ናፃ ጉልበቱ እንዳወፈዩ ሓመድ ሙሲሉ ሓመድ ተሰኪሙ ክልሉ ክትለምዕን ብልምዓት ክትፍለጥን ኣንትፅዕር ተፀይፍኩምዎ ብእግርኹም እንተይከነ ብሚልዮናት ብዝተገዛእ ውሉድ ሰብ ብዝመሰላ መኻይን ኣባራ እንዳብኩኸኩምሉ ኢኹም እትኹዱ።

ትግራይ ብልምዓት ከይትፍለጥ እንተይፀዋዕኹምዎም ኣቤት ዝበሉ ሓሻኸርን ኣንትራኡኹም ዝሰግዱልኩም ግዙኣት ኔርኩም ተማሓድርዎ ስለዘለኹም ብትካል (institution) እንተይኮን ብዘብናዊ ባሮት ትገዝእዎ ስለዘለኩም ዶ ኣይኮነን ህዝቢ ትግራይ ደኸዮን ብድኸነት ክፍለጥን ኔርኩምዎ? እንተተዛረብኩም ጠረጴዛ እናደብደብኩምን እናሸማቐኹምና ናይ ልምዓት ሓሳብ ዘለዎ ሰብ እንዳህደምኩምን ዶ ኣይኮነን ትግራይ ካብ ብሃፍቲ ብድኸነት ክትፍለጥ ዝገበርኩም። ተጋሩ መሁራት ዓደም ከልምዑ ደልዮምን ብሳርትን (SART) በ ማልትን (TDA) ተወደቦም ንዝመዶ ኣሕፊርኩምን ርእሶም ኣድኒኒኩም ደ ኣይኮነኩምን ትግራይን ትግራዊይን ከይህፍትም ከይለምዕን እትሰርሑ ዘልኹም። ንስኻትኩም ብሚልዮናት ብር ብዝተገዛእ መኻይን ወሻሽምኩም እንተመላልሳ ድኻን ወዲ ድኻን ትገራዊይ ዶ ኣይኮነን ነታ ናይ ቤት ትምህረቲ ፅላል እኳ ስኢኑ ፀሓይን ማይን ኣብ ዘይትክላኸል ዳስ ከይኑ ዝመሃር ዘሎ። ካብተን ናይ ምቕት መኻይንኩም ክትሰኽሩን ክትፀግቡን እንተለኹም ንናይ ቡናቤት ደረፍቲ ካብ እትሽልምዎ ቅርሺ ነኪኹም እታ ዳስ ናብ ዝ (ህድም) ቀይርኩም ህዝቢ ትግራይ ብሃፍቲ ክፍለጥ ዘይገበርኩም?

“ተገልቢጡኒ በለ ፈንቃሊ እምኒ” ንህዝቢ ትግራይ ኣድኪኹምስ እንደገና ንምንታይ ብሃፍቲ ዘይፍለጥ ትብዎ? ንህዝቢ ትግራይ በዲልና ንሃገር ኣባላሕና ማለት ነጋዳይ ድዮ ንህዝቢ ትግራይ በደልዎ? ብዓብዮኡ ንስካትኩም ደ ኣይኮነስምን ምሕሳብ ደው ኣቢልና ኢና ብሉፅ መራሒና ሓሲቡልናን ፅሒፋልናን እዮ ኣልኩም ናይ ብሉፅ መራኺኩም ሽም ክትፅቅርቡ ኢልኩም ህዝቢ ብዕረቃኑ ክዱን ኔርኩም ካብ ካልእ ህዝቢ ዝብለፀ ተጠቃሚ ክመስልን ፅጉብ ከይኑ ክርኣይን ዘምስል ናይ ሓሶት ሪፖረት ኣናፀሓፍኩም ህዝቢ ትግራይ ክፅላእ ዝገበርኩም፤ ንሳኻትኩም እንዲኹም ን ት.እ.ም.ት. ተመሓድሩ፤ ንስኻትኩም እንዲኹም ን ማ.ረ.ት. እተመሓድሩ፤ ንስኻድኩም እንዲኹም ንደደቢት ተመሓድሩ እዘን ናታትኩም ትካላት ደ ኣይኮናን ንትግራይ ብሞናፖል ሒዘን ሃፍቲን ሃፍታምን ናብ ትግራይ ከይመፅእ በሪ ናይቲ ክልል ዓዲኹምን ኣብ ብኸነትን ኣብ ግዕዝይናን ዝተዋፈሩ መራሕተን ናይ ገነት ናብራ እንትነብሩን ሸርሙጥና ኣብ ኣሓትናን ደቕናን ኣስፋሕፈሕኹም ቅንጭ ዘይበለኩም ኣብ ኣደባባይ ገበንኩምን ፅጋብኩምን ምሽፋን ኣብይኩም እተጉስዑልና ዘለኹም።

ነቲ ናብ ስልጣን ሂወቱ ገቢሩን አካሉ ጎዲሉን ዝሰቐለኩም ድኻ ወደ ማርያም ኩሊዖ ተፀይፍኩም ካብ ድኻነት ከይወፅእ ኣብ መዓልታዊ ናይ ብሂወት ምህላውን ናይ ዘይምህውን አጀንዳ ክፅመድ ጌርኩም ዘድኻኹም ንስኻትኩም ዶ አይኮንኩምን ትግራይ ብሃፍቲ እንተይከነ ብፍፁም ድኻነት ክትፍለጥ ዝገበርኩም። ንስኻትኩም ደ አይኮንኩምን እግርኹም አዲስ አበባ እትው ምስበለት ተጋዳላይ ባቲንኩም አቕሚ ውድብን ተዋጋኢ ሓይሊን አዳኻምኩም ሃገር ብቲ ድኹም ሻዕብያ ክትድፈር ክትውረር ጌርኩም ንትግራይ ናይ ኩናት ዞባ ጌርኩም ክንክፍሎ ዘይግባእና መስዋእትነት ክንከፍል ዝገበርኩም።

እቲ ብዓብይኡ ዝገረመኒ አፍቲ ቅድም ኢሉ ዝተገብረ ውድባዊ ኮንፈረንስ መእተዊን ኣብቲ ናይ ተጋደልቲን አኼባ “ናይ ትግራይ ልዕልና ነበረያ ነበር እዮ ኔሩ” ኢሉ ዝገለፀ ውድብ ናይ ተጋሩ ልዕልነት ፈጂሙ ከምዘይነበረ ተረጋጊፁ እዮ ዝበለ ውድብ ከመይ ጌሩን እንታይ ተፈጢሩን ዳኦ ተጋሩ ብምጭብርባርን ስርቂን ሃገር አበላሺና ኢላ ልዕልነት ዘለዋ መጭብርባር ትግራይ ወይ ተፈጢሩ ኢላ ቃላን ገምጋማን ክትዓፅፍ ጌርዋ። እም እቶም ተጋሩ ነጋዶ ዘረፍቲ ሓለወቲ ሰበስልጣን አለውዎም ዝበሉ ውድባት ሓቆም እዮም? እቶም አኪብኩም ዝፀረፍኩምም ተጋሩ ብረት (ሓፂን) ዘሪፎም እንትሸጡ ንስኻትኩም ዲኹም ብሕጊ ከይሕተቱ ትከላኸሉሎም ጌርኩም?

የግደስ ናብ ልብኹም ተመለሱ ትግራይ ኣብ ናይ ኢትዮጵያ ፖለቲታዊን ኢኮኖሚያዊን ዓውዲ ቅኑዕ አስተዋፅኦ (genuine contribution) ክህልዋ ምእንቲ በስምዒትን ብውልቀሰብን እንተይከነ ብአፍልጦን ብትካልን ዘሓስብን ዝትግብርን ክልልን ምምሕዳርን ፈጢርኩምን አውንታዊ ስጉምቲ ወሲድኩምን ዳግመ ውደባ ጌርኩም ኩላትና እታ ካብሞት ዝተረፈት ሂወትናን አካልናን ከመ ተጋደልቲ ነበር፣ ነብሲ ወክፍ ትግራይ ድማ እታ ፍልጠቱን ጊዚኡን ኮሙኡውን እታ ዝርካባ ጥሪቱን ኢንቨስት ብምግባርን ክልልና ብልምዓትን ብሰናይ ምምሕዳርን ክትፍለጥ ንግበር። ዘዘለና እናወፈናን እናተሓጋገዝናን ትግራይ ናይ ሰላን ናይ ዕብዮትን መርኣያ ንግበራ።

ውድብ ህውሓት መምስ ዝጨነቓን ምስተወጠረትን እናመፀት ሓደሻብ ጉርዲ፣ እንክርዳድ፣ ሊያቡ፣ ዘረፍቲ እናበለት መዋፅኢ ድክመታ አይትግበረና።

ንዘለቄታኡ ድማ ህወሓት በይና ንህዝቢ ትግራይ ከምዘይታውክን ብህወሓት ጥራሕ ዝቃነ አተሓሳስባ ንህ ወሓት ከጥፍኦ እተኸይኑ እምበር እንተ ንህዝቢ ትግራይ ግን ካብ ምጉዳል ሓሊፋ ከጥፍኦ አይኸእልን። ህዝቢ ትግራይ ክጎድል ሰቡ ክስእን ይኸውን እዮ ግን ከምህዝቢ አይጠፍእን። ህወሓትን መራሕታን ግን ህለውናአም ዝውሰን ኣብ ምኽባር ሕግን ስርዓትን ምንኽባር ሕገመንግስቲን ጥራሕን ጥራሕን እዮ።